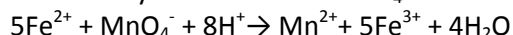
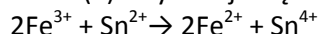

11B. Manganometryczne oznaczanie Fe

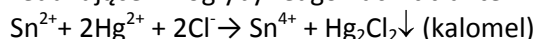
Celem ćwiczenia jest oznaczenie zawartości jonów żelaza w roztworze wodnym poprzez miareczkowanie mianowanym roztworem KMnO_4 . Zachodzi następująca reakcja:

W tej metodzie jony żelaza(III), zawarte w badanej próbce, trzeba najpierw zredukować do jonów żelaza(II). Wykonuje się to najprościej przy pomocy chlorku cyny(II), zgodnie z następującą reakcją:

Środowisko reakcji jest silnie kwaśne od stężonego HCl . Ponieważ jony Fe^{3+} tworzą z chlorkami brunatne kompleksy, więc zabarwienie roztworu wskazuje na obecność w nim utlenionej postaci żelaza. SnCl_2 dodajemy zatem aż do odbarwienia roztworu, plus 2-3 krople nadmiaru (na wszelki wypadek). Nadmiar chlorku cyny(II) usuwa się za pomocą roztworu chlorku rtęci(II), bowiem jony Sn^{2+} też mają właściwości redukujące i mogłyby reagować z titrantem. Zachodzi wtedy następująca reakcja:

Kalomel jest bardzo słabo rozpuszczalny w wodzie, więc nie będzie reagował z nadmanganianem.

Do tak przygotowanego roztworu wprowadza się mieszaninę Reinhardta-Zimmermana, składającą się z:

- siarczynu(VI) manganu(II) - obniża potencjał utleniający układu $\text{MnO}_4^- / \text{Mn}^{2+}$, co uniemożliwia utlenienie jonów chlorkowych do wolnego chloru: $2\text{MnO}_4^- + 16\text{H}^+ + 10\text{Cl}^- \rightarrow 5\text{Cl}_2 + 2\text{Mn}^{2+} + 8\text{H}_2\text{O}$
- kwasu ortofosforowego – fosforany tworzą bezbarwne kompleksy z jonami Fe^{3+} , co ułatwia określenie końca miareczkowania. Same jony Fe^{3+} powstające w czasie miareczkowania zabarwiają roztwór na żółto,
- kwasu siarkowego(VI) – zapewnia odpowiednie pH.

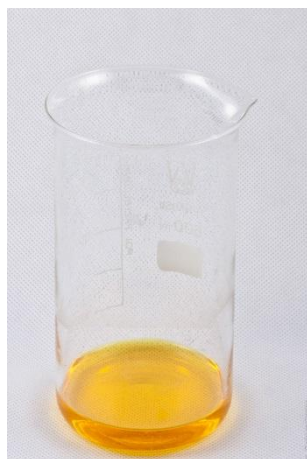
Procedura

Otrzymane do analizy dwie identyczne próbki roztworu FeCl_3 (w zlewkach o minimalnej objętości 600 cm^3) zakwaszyć za pomocą 10 cm^3 stężonego HCl (pod dygestorium, używając cylindra miarowego) i ogrzać prawie do wrzenia – tworzy się brunatny FeCl_4^- . Do gorącego roztworu wprowadzić kroplami 10% r-r chlorku cyny(II) (z wkraplacza) intensywnie mieszając do momentu zaniku żółtego zabarwienia, po czym dodać jeszcze 2-3 krople nadmiaru SnCl_2 . Ochłodzić roztwór do temperatury pokojowej (pod dygestorium), po czym dodać 10 cm^3 5% roztworu chlorku rtęci(II). Jeżeli osad zszarzeje (powinien być biały), analizę trzeba powtórzyć od początku, bowiem wydzieliła się metaliczna rtęć (taką próbkę należy wylać do odpowiednich zbiorników na odpady rtęci!).

Rozcieńczyć próbki wodą destylowaną do ok. 400 cm^3 i dodać ok. 50 cm^3 mieszaniny Reinhardta-Zimmermana. Tak przygotowany roztwór miareczkować mianowanym 0.02 M roztworem KMnO_4 (przygotowanym według instrukcji 10A), mieszając stale bagietką, do momentu uzyskania lekko różowego zabarwienia pochodzącego od nadmiaru odczynnika miareczkującego, nieznikającego przez przynajmniej 15 sekund.

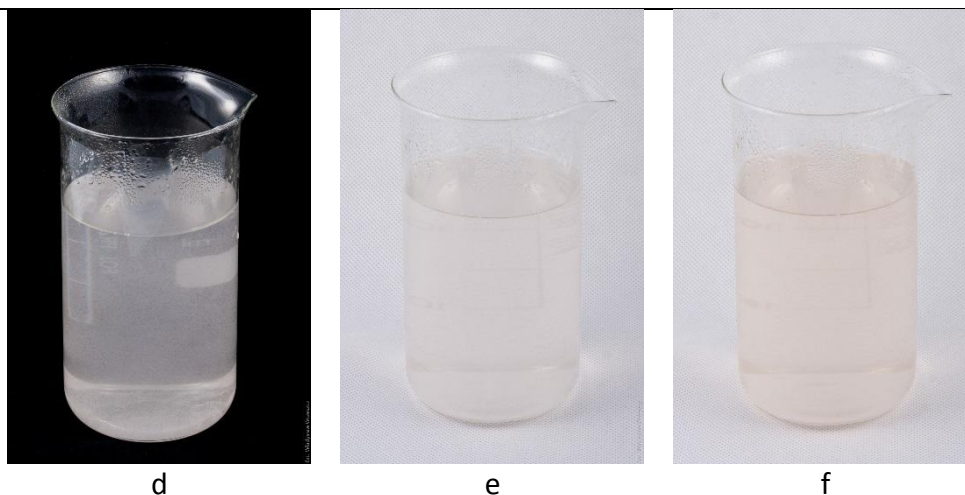
a

b

c

Manganometryczne oznaczanie żelaza: a) próbka wydana do analizy, b) próbka zakwaszona stężonym kwasem solnym, c) roztwór niedomiareczkowany, d,e) PK miareczkowania, f) roztwór przemiareczkowany. Fot. dr W. Wrzeszcz.

Obliczenia

Korzystając z uzyskanych wyników doświadczalnych, tj. objętości KMnO_4 zużytych w miareczkowaniach, stężenia KMnO_4 oraz stechiometrii reakcji pomiędzy Fe(II) i KMnO_4 , obliczyć średnią masę Fe zawartą w badanych próbkach, wyrażoną w gramach.

Zawartość żelaza (m_{Fe}) w próbce obliczyć ze wzoru:

$$m_{\text{Fe}} = 5c_{\text{KMnO}_4} V_{\text{KMnO}_4} M_{\text{Fe}} [\text{g}]$$

gdzie:

c_{KMnO_4} - stężenie mianowanego roztworu KMnO_4 [$\text{mol}\cdot\text{dm}^{-3}$]

V_{KMnO_4} - średnia objętość roztworu KMnO_4 (z dwóch miareczkowań) [dm^3]

$M_{\text{Fe}} = 55.85$ [$\text{g}\cdot\text{mol}^{-1}$]

Sprawozdanie

Sprawozdanie powinno zawierać następujące elementy:

- imię i nazwisko osoby przeprowadzającej analizę,
- datę analizy,
- reakcje,
- wszystkie otrzymane wyniki miareczkowań,
- obliczoną średnią masę jonów Fe w pierwotnej próbce,
- ewentualny komentarz.

Literatura: podręczniki

Sprawozdanie

Imię i nazwisko:		Data:		
Temat:	Manganometryczne oznaczanie żelaza			
Miano użytego roztworu KMnO_4 [M]				
M_{Fe} [g/mol]				
Wskaźnik:				
Reakcje:				
Wzór na obliczenie zawartości Fe				
Lp.	V_{KMnO_4} [cm^3]	Uwagi	Średnia V_{KMnO_4} [cm^3]	M_{Fe} [g]
1.				
2.				
3.				
4.				